

VIJEĆE EUROPE
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA

O DOPUŠTENOSTI

zahtjeva br.21609/06
Mara MODRIĆ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 4. lipnja 2009. godine u vijeću u sastavu:

Christos Rozakis, *predsjednik*,
Nina Vajić,
Khanlar Hajiyeu,
Dean Spielmann,
Svere Erik Jebens,
Giorgio Malinverni,
George Nicolaou, *suci*

i Søren Nielsen, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen 26. travnja 2006. godine,
uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena država i odgovor na očitovanje
koje je dostavila podnositeljica zahtjeva,
nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

Podnositeljica zahtjeva, gđa Mara Modrić, hrvatska je državljanica rođena 1962. koja živi u Splitu. Pred Sudom ju je zastupala gđa I. Bojić, odvjetnica iz Zagreba. Hrvatsku Vladu („Vlada“) je zastupala njena zastupnica gđa Š. Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

Dana 10. lipnja 2003. godine oko 13 sati podnositeljica zahtjeva je otišla baciti smeće u kante postavljene na otvorenom parkiralištu ispred stambene zgrade u Splitu u kojoj stanuje, kad joj je iznenada pristupio njen susjed, određeni B.L., ošamario je i navodno je počeo daviti zaprijetivši joj da će je ubiti.

Podnositeljica zahtjeva je uspjela pobjeći i otrčati kući. Iz svog je stana telefonirala policiji i prijavila incident. Oko pola sata kasnije u stan podnositeljice zahtjeva stigla su dva

policajca i s njom obavila razgovor. Izgleda da su obavili razgovor i s B.L. Policajci su uputili podnositeljicu zahtjeva da ode liječniku, što je ona istoga dana i učinila.

1. Prekršajni postupak

Policija je Prekršajnom sudu u Splitu podnijela prijavu protiv B.L.-a te je pred tim sudom pokrenut postupak protiv B.L.-a. Podnositeljica zahtjeva nije bila obaviještena o tome postupku, niti pozvana kao svjedok. Dana 29. listopada 2003. godine taj je sud izdao prekršajni nalog protiv B.L.-a na temelju članka 162. Zakona o prekršajima. Utvrdio je da je B.L. počinio djelo protiv javnog reda i mira time što je dana 10. lipnja 2003. verbalno i fizički napao podnositeljicu zahtjeva, što predstavlja prekršaj iz članka 14. Zakona o prekršajima, te mu izrekao novčanu kaznu u iznosu od 378 hrvatskih kuna (HRK), te mu naložio plaćanje troškova postupka u iznosu od 120 HRK. Mjerodavni dio toga naloga glasi:

„Okrivljenik B.L.....

je kriv

što je dana 10. lipnja 2003. godine u 11:45 sati u Splitu,...na parkiralištu pred zgradom, počinio prekršaj protiv javnoga reda i mira verbalno a zatim i fizički napavši Maru Modrić, gurnuvši je i udarivši je u lice i vrat, nakon čega je otišao,

čime je počinio prekršaj protiv javnoga reda i mira vikanjem, vrijeđanjem i tučnjavom

te je tako počinio prekršaj iz članka 13 Zakona o prekršajima...”

Podnositeljica zahtjeva nije bila obaviještena o toj odluci.

2. Kazneni postupak koji je pokrenula podnositeljica zahtjeva

Podnositeljica zahtjeva je dana 23. listopada 2003. godine podnijela kaznenu prijavu protiv B.L.-a Općinskom državnom odvjetništvu u Splitu, navodeći da joj je dana 10. lipnja 2003. godine B.L pristupio na parkiralištu za automobile pred njenom stambenom zgradom, ošamario je i počeo je daviti, prijeteci joj da će je ubiti. Podnositeljica zahtjeva je priložila policijsko izvješće i medicinsku dokumentaciju od 10. lipnja 2003. godine iz koje je razvidno da je imala vidljive otiske prstiju na vratu kao i da je to područje bilo bolno, osobito na dodir ili prilikom gutanja.

U pismu od 9. veljače 2004. godine Državno odvjetništvo u Splitu obavijestilo je podnositeljicu zahtjeva da je odlučilo da neće pokrenuti službenu istragu. Obavijestilo ju je da ona usprkos tome ima pravo tražiti pismeni otpravak odluke kojom je njena kaznena prijava odbačena. Podnositeljica zahtjeva je zatražila pismeni otpravak te odluke. Njenom je zahtjevu udovoljeno, te je kaznena prijava podnositeljice zahtjeva odbačena zbog toga što nije poštivala rok od tri mjeseca iz članka 47., stavka 1. Zakona o kaznenom postupku, budući je svoju kaznenu prijavu podnijela 23. listopada 2003. godine, iako je za incident o kojemu je riječ znala više od tri mjeseca prije toga, i to 10. lipnja 2003. godine.

Podnositeljica zahtjeva je tada podnijela zahtjev za provođenje istražnih radnji istražnom sucu Županijskog suda u Splitu. Čine nasilja o kojima je riječ okvalificirala je kao kaznena djela iz članka 98. (nanošenje tjelesne povrede), 129. (prijetnja), 199., stavak 1. (uvreda), 329., stavak 1. (samovlast) i 331. (nasilničko ponašanje) Kaznenog zakona. Dana

14. prosinca 2004. godine vijeće Županijskoga suda u Splitu sastavljeno od tri suca odbilo je njen zahtjev. Mjerodavni dio te odluke glasi kako slijedi:

„Nakon što je Županijsko državno odvjetništvo u Splitu odbacilo kaznenu prijavu podnositeljice zahtjeva protiv B.L.-a u odnosu na kazneno djelo iz članka 331. stavka 1. Kaznenog zakona, oštećenica, Mara Modrić, preuzevši kazneni progon od državnog odvjetnika, podnijela je zahtjev za provođenje određenih istražnih radnji...

Istražni sudac je izrazio neslaganje s prijedlogom [podnositeljice zahtjeva]. Glede kaznenog djela nasilničkog ponašanja naveo je kako nisu ostvarena obilježja kaznenog djela. U pogledu ostalih djela nastupila je zastara kaznenog progona jer je podnositeljica zahtjeva podnijela kaznenu prijavu nakon zakonom predviđenoga roka.

Zahtjev oštećenice, koja je preuzela kazneni progon, je neosnovan.

Istražni sudac je u pravu kad navodi da radnjama B.L.-a nisu ostvarena obilježja kaznenog djela nasilničkog ponašanja. Iz podataka u spisu predmeta vidljivo je da je B.L. napao podnositeljicu zahtjeva jer je bio iritiran njenim ponašanjem prema njegovom djetetu. Budući je bitno obilježje kaznenoga djela nasilničkog ponašanja nemotivirani napad, a [napad B.L.-a protiv podnositeljice zahtjeva] je bio očigledno motiviran, nema osnova za prihvaćanje zahtjeva oštećenice glede kaznenog djela nasilničkog ponašanja.

U odnosu na ostale optužbe protiv B.L.-a, za koje se goni po privatnoj tužbi, nastupila je zastara, s obzirom na činjenicu da je djelo počinjeno 10. lipnja 2003. godine, a oštećenica je kaznenu prijavu podnijela 23. listopada 2003. godine, dakle, nakon proteka roka od tri mjeseca od dana kad je saznala za djelo i identitet počinitelja.

Rok za podnošenje prijedloga za progon iz članka 47. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku iznosi tri mjeseca od datuma kad je podnositeljica zahtjeva saznala za kazneno djelo i identitet počinitelja. Međutim, oštećenica nije poštovala taj rok. Stoga je njezin zahtjev za provođenje određenih istražnih radnji protiv B.L.-a za kaznena djela iz članaka 98., 199. stavak 1., 329., stavak 1. i 129. stavak 1. Kaznenog zakona neosnovan.

Istražni sudac u Splitu odbacio je dana 18. siječnja 2005. godine žalbu podnositeljice od 24. prosinca 2004. godine, jer nije predviđena domaćim pravom.

Dana 3. veljače 2005. godine Vijeće Županijskoga suda u Splitu sastavljeno do tri suca odbacilo je žalbu podnositeljice zahtjeva protiv ove posljednje odluke.

Dana 17. ožujka 2005. godine podnositeljica zahtjeva je podnijela daljnju žalbu, koja je odbačena odlukom istražnoga suca Županijskoga suda u Splitu, kao nedopuštena u domaćem pravu. Vijeće Županijskoga suda u Splitu sastavljeno od tri suca odbacilo je dana 26. travnja 2005. godine žalbu podnositeljice zahtjeva protiv te odluke.

Podnositeljica zahtjeva je tada podnijela ustavnu tužbu protiv odluke Županijskog suda u Splitu od 26. travnja 2005. godine. Dana 24. studenog 2005. godine Ustavni sud Republike Hrvatske je tu ustavnu tužbu odbacio, pozvavši se na članka 62. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu, navodeći da se ona ne odnosi na osnovanost predmeta, nego da je podnesena protiv postupovne odluke Županijskoga suda u Splitu od 26. travnja 2005. godine te da se odnosi na žalbe podnositeljice zahtjeva koje su bile nedopuštene na temelju domaćega prava.

B. Mjerodavno domaće pravo

4. Mjerodavni dio članka 62. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, „Narodne novine“, br. 49/2002 od 3. svibnja 2002. („Zakon o Ustavnom sudu“), glasi kako slijedi:

Članak 62.

(1) Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne(regionalne)samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima,kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom,odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu(regionalnu)samoupravu(u daljnjem tekstu:ustavno pravo).

(2) Ako je zbog povrede ustavnih prava dopušten drugi pravni put, ustavna tužba može se podnijeti tek nakon što je taj pravni put iscrpljen.

...“

Mjerodavni dijelovi Kaznenog zakona („Narodne novine”, br. 110/1997) glase kako slijedi:

Članak 8.

„(1) Kazneni postupak za kaznena djela pokreće Državno odvjetništvo u interesu Republike Hrvatske i svih njezinih građana.

(2) Iznimno za određena kaznena djela može se zakonom propisati da se kazneni postupak pokreće privatnom tužbom ili da Državno odvjetništvo pokreće kazneni postupak povodom prijedloga.“

TJELESNA OZLJEDA

Članak 98.

„Tko drugoga tjelesno ozlijedi ili mu naruši zdravlje, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.“

Članak 102.

„Za kazneno djelo tjelesne ozljede (članak 98.) kazneni postupak pokreće se privatnom tužbom.“

PRIJETNJA

Članak 129.

„(1) Tko drugome ozbiljno prijeti kakvim zlom da bi ga ustrašio ili uznemirio, kaznit će se novčanom kaznom do stope deset dnevnih dohodaka ili kaznom zatvora do šest mjeseci.

(2) Tko drugome ozbiljno prijeti da će njega ili njemu blisku osobu usmrtiti...kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

....

počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(4) Kazneni postupak za kazneno djelo iz stavka 1. i 2. ovoga članka pokreće se povodom prijedloga.“

NASILNIČKO PONAŠANJE

Članak 331.

„Tko radi izživljavanja nasiljem, zlostavljanjem ili osobito drskim ponašanjem na javnom mjestu dovede drugoga u ponižavajući položaj, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.“

Mjerodavne odredbe Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002 i 62/2003) glase kako slijedi:

Članak 2.

„(1) Kazneni se postupak može pokrenuti i provesti samo na zahtjev ovlaštenog tužitelja....

(2) Za djela za koja se progoni po službenoj dužnosti ovlašteni tužitelj jest državni odvjetnik, a za djela za koja se progoni po privatnoj tužbi ovlašteni tužitelj jest privatni tužitelj.

(3) Ako Zakon drukčije ne propisuje, državni odvjetnik je dužan poduzeti kazneni progon ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i nema zakonskih smetnji za progon te osobe.

(4) Ako državni odvjetnik ustanovi da nema osnova za pokretanje ili provođenje kaznenog postupka, na njegovo mjesto može stupiti oštećenik kao tužitelj uz uvjete određene ovim Zakonom.“

Članci 47. i 61. uređuju prava i dužnosti privatnog tužitelja i oštećenika kao tužitelja. Zakon o kaznenom postupku razlikuje ove dvije uloge. Privatni tužitelj je oštećenik koji pokreće kazneni progon za kaznena djela za koja je takav kazneni progon izričito propisan Kaznenim zakonom (to su manje teška djela). Oštećenik kao tužitelj preuzima kazneni postupak za kaznena djela za koja inače kazneni progon vrši država, kad su vlasti mjerodavne za kazneni progon odlučile – iz bilo kojeg razloga – ne vršiti kazneni progon.

Članak 47.

(1) Za kaznena djela za koja se progoni po prijedlogu ili po privatnoj tužbi, prijedlog za progon ili tužba mora se podnijeti u roku od tri mjeseca od dana kad je ovlaštena fizička ili pravna osoba saznala za kazneno djelo i počinitelja.

...”

Članak 48.

(1) Prijedlog za progon podnosi se državnom odvjetništvu, a privatna tužba nadležnom sudu.

(2) Ako je sam oštećenik podnio kaznenu prijavu ili je stavio prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnih zahtjeva u kaznenom postupku, smatra se da je time stavio i prijedlog za progon.

(3) Kad je oštećenik podnio kaznenu prijavu ili prijedlog za progon, a u tijeku postupka se utvrdi da se radi o kaznenom djelu za koje se progoni po privatnoj tužbi, prijava, odnosno prijedlog smatrat će se kao pravodobna privatna tužba ako su podneseni u roku propisanom za privatnu tužbu. Pravodobna privatna tužba smatrat će se kao pravodobno podnesen prijedlog oštećenika ako se u tijeku postupka utvrdi da se radi o kaznenom djelu za koje se progoni po prijedlogu....“

Na temelju članka 55., stavka 1. državni odvjetnik ima dužnost obavijestiti oštećenika u roku od osam dana o odluci da ne vrši kazneni progon i o pravu te stranke da preuzme postupak, te obavijestiti tu stranku o poduzetim koracima.

Članak 172.

„(1) Građani trebaju prijaviti kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti

...”

Članak 173.

„(1) Prijava se podnosi nadležnome državnom odvjetniku pisano ili usmeno.
...”

Članak 174.

„Državni odvjetnik odbacit će prijavu obrazloženim rješenjem ako iz same prijave proistječe da prijavljeno djelo nije kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti...”

Članak 205., stavak 1. dozvoljava privatnom tužitelju i oštećeniku kao tužitelju podnijeti istražni zahtjev i druge podneske istražnom sucu nadležnoga suda.

Članak 395.

„(1) Protiv rješenja istražnog suca i protiv drugih rješenja prvostupanjskog suda stranke i osobe čija su prava povrijeđena mogu podnijeti žalbu uvijek kad u ovom Zakonu nije izričito propisano da žalba nije dopuštena.

(2) Protiv rješenja vijeća donesenog prije i u tijeku istrage nije dopuštena žalba, ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.

...

(4) Protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske žalba nije dopuštena.“

PRIGOVORI

1. Podnositeljica zahtjeva prigovara na temelju članak 3. i 8. Konvencije, da joj domaće vlasti nisu dale odgovarajuću zaštitu od teškog djela nasilja.

2. Nada je navodi da je došlo do povrede članka 5., stavka 1., članka 6., stavka 1. i članka 14. Konvencije, te članka 2. Protokola br. 4. i članka 1. Protokola br. 12.

PRAVO

Prije nego počne razmatrati bît ovih navoda, Sud će ispitati ispunjava li podnositeljica zahtjeva uvjete iz članka 35., stavka 1. Konvencije. U tom pogledu sud primjećuje da se uvjeti sadržani u članku 35., stavku 1. tiču iscrpljenja domaćih pravnih sredstava i roka od šest mjeseci te da su blisko međusobno povezani, jer su i kombinirani u istome članku, i izraženi u jednoj rečenici čije gramatičko tumačenje podrazumijeva takav međusobni odnos (vidi odluku Komisije u predmetu *Hatjianastasiou v. Greece*, br. 12945/87 od 4. travnja 1990. i predmet *Berdzenishvili v. Russia* (dec.), br. 31697/03, ECHR 2004-II (izvaci).

Sud nadalje primjećuje da je svrha pravila o šest mjeseci promicati pravnu sigurnost i osigurati da se s predmetima u kojima se postavljaju pitanja na temelju Konvencije postupa u razumnome roku. Nadalje, to pravilo također treba štititi vlasti i druge osobe kojih se to tiče da budu izložene neizvjesnosti kroz produljeno vremensko razdoblje. Konačno, ono treba omogućiti utvrđivanje činjeničnog stanja predmeta prije nego ta mogućnost nestane, čime bi pošteno ispitivanje pitanja o kojemu se radi postalo gotovo nemoguće (vidi odluku Komisije u predmetu *Kelly v. the United Kingdom*, br. 10626/83 od 7. svibnja 1985. Decisions and

Reports 42, str. 205, i predmet *Baybora and Others v. Cyprus* (dec.), br. 77116/01, 22. listopada 2002.).

Sud u ovome predmetu primjećuje da je 14. prosinca 2004. godine vijeće Županijskoga suda u Splitu sastavljeno od tri suca odbilo zahtjev za provođenje istrage koji je podnositeljica zahtjeva podnijela istražnome sucu Županijskoga suda u Splitu.

Podnositeljica zahtjeva je nakon toga podnijela nekoliko daljnjih žalbi koje su sve odbačene, jer nisu propisane Zakonom o kaznenom postupku. Ustavni sud je 24. studenog 2005. godine donio odluku o nedopuštenosti u odnosu na te žalbe.

Zahtjev Sudu je podnesen 26. travnja 2006. godine, dakle manje od šest mjeseci od dana donošenja odluke Ustavnoga suda, ali više od šest mjeseci nakon dana donošenja odluke Županijskoga suda u Splitu, kojom je odbijen zahtjev podnositeljice zahtjeva za provođenjem istrage. Slijedi da Sud može postupati po zahtjevu samo ako se žalbe koje je podnositeljica zahtjeva podnijela nakon odluke Županijskoga suda u Splitu od 14. prosinca 2004. godine smatraju pravnim sredstvom u smislu članka 35., stavka 1. Konvencije, u kojem slučaju rok od šest mjeseci propisan u tom članku treba računati od dana donošenja odluke o tim žalbama koju je Ustavni sud donio 24. studenog 2005. godine.

Sud bilježi kako je u svakom slučaju nadležan ocijeniti, u svjetlu osobitih činjenica, može li neko pravno sredstvo pružiti mogućnost djelotvorne i dostatne zadovoljštine u smislu općenito priznatih pravila međunarodnoga prava koja se odnose na iscrpljenje domaćih pravnih sredstava i, ako ne, isključiti ga iz razmatranja primjenjujući rok od šest mjeseci.

Sud ponavlja kako je prema utvrđenoj sudskoj praksi svrha pravila o domaćim pravnim sredstvima sadržanoga u članku 35., stavku 1. Konvencije državama ugovornicama pružiti priliku spriječiti ili ispraviti navodne povrede, prije nego ih se predoči Sudu. Sud primjećuje kako se u primjeni ovoga pravila mora na dužni način uzeti u obzir kontekst. Stoga uviđa da se članak 35., stavak 1. mora primijeniti uz određeni stupanj fleksibilnosti i bez prekomjernoga formalizma (vidi predmet *Akdivar and Others v. Turkey*, 16. rujna 1996., Reports 1996-IV, § 69).

Glede pravnih sredstava koje je podnositeljica iskoristila u ovome predmetu nakon odluke vijeća Županijskoga suda u Splitu sastavljenoga od tri suca, kojom je odbijen njen zahtjev za provođenje istrage, Sud primjećuje da je ona prvo podnijela žalbu protiv te odluke. Međutim, na temelju članka 395., stavka 2. Zakona o kaznenom postupku protiv odluke vijeća sastavljenoga od tri suca donesene prije ili tijekom istrage nije dopuštena žalba. Budući je jasno da je to vijeće sastavljeno od tri suca odluku kojom je odbijen zahtjev za provođenjem istrage donijelo prije istrage, ovo je pravilo primjenjivo na žalbu podnositeljice zahtjeva, koju je istražni sudac Županijskog suda u Splitu nakon toga proglasio nedopuštenom 18. siječnja 2005. godine, jer ju ne propisuju mjerodavni zakoni. S tim u vezi Sud bilježi da ni daljnje žalbe koje je podnositeljica zahtjeva podnijela u odnosu na tu odluku nisu propisane mjerodavnim domaćim pravom.

Glede ustavne tužbe podnositeljice zahtjeva, treba primijetiti da je ona podnesena protiv odluke Županijskoga suda u Splitu, koji je odbio njenu žalbu protiv odluke istražnoga suca od 18. ožujka 2005. godine. Ustavni sud je utvrdio da je ustavna tužba podnositeljice zahtjeva nedopuštena jer pobijane žalbe nisu propisane mjerodavnim domaćim zakonima. U svjetlu činjenice da je prva od tih žalbi podnesena protiv odluke od 3. veljače 2005. godine koju je donijelo vijeće Županijskoga suda u Splitu sastavljeno od tri suca prije istrage i da je takva žalba jasno nedopuštena na temelju Zakona o kaznenom postupku, sve daljnje žalbe u tom pogledu bile su također nedopuštene. Podnositeljica zahtjeva je mogla pokušati podnijeti ustavnu tužbu protiv odluke Županijskoga suda u Splitu od 14. prosinca 2004. godine, kojom je odbijen njen zahtjev za provođenjem istrage. Suprotno tome, ustavna tužba podnesena u odnosu na postupovne odluke kojima se žalbe podnositeljice zahtjeva odbacuju jer nisu

propisane mjerodavnim pravom, nije pravno sredstvo koje treba iscrpiti u smislu članka 35., stavka 1. Konvencije.

Stoga pravna sredstva koje je pokušala iskoristiti podnositeljica zahtjeva nakon odluke Županijskoga suda u Splitu od 14. prosinca 2004. godine ne mogu prekinuti tijekom roka od šest mjeseci iz članka 35., stavka 1. Konvencije.

Sud tako dolazi do zaključka da je rok od šest mjeseci započeo teći najkasnije 14. prosinca 2004. godine, kad je vijeće Županijskoga suda u Splitu sastavljeno od tri suca odbilo zahtjev podnositeljice zahtjeva za provođenjem istrage. Zahtjev je podnesen 26. travnja 2006. godine, više do šest mjeseci nakon toga.

Slijedi da je zahtjev podnesen prekasno, te ga treba odbiti u skladu s člankom 35., stavkom 1. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Søren Nielsen
tajnik

Christos Rozakis
predsjednik